

REDACTOR

DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOSMANUSCRISELE NU SE
INAPOIAZĂ.

Unirea

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 70 Lei

Pe 6 luni . . . 35 Lei

Pe 3 luni . . . 18 Lei

Numărul 1.50 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Momente.

»Hristos a înviat!« se desprinde în aceste zile de pe buzele tuturor, ca o mărturisire spontană a credinței adânc înrădăcinate în sufletele noastre, că puterea divină a Mântuitorului Hristos a sfărmat cătușile morții, încoronând seria lungă a minunilor sale cu glorioasa sa înviere. După slăvii sărbătorească din Dumineca Stălpărilor, Mântuitorul a trecut peste săptămâna umilitoare a patimilor, căreia dacă nu i-ar fi urmat învierea, întreagă opera sa dumnezeiască s'ar fi prăbușit în fața lumii răutăcioasă, a cărei mentalitate o exprimă atât de plastic cuvântul: »Dacă este Fiul lui Dumnezeu, coboare-se de pe cruce!« Vorba sfântului Pavel, că »dacă n'a înviat Hristos zădarnică este propovăduirea noastră și zădarnică este și credința noastră«, nu este deci o vorbă deșartă. Hristos trebuia să învieze, pentru că mormântul gol de a treia zi să ridice cu putere în fața lumii întregi adevărul nestrămutat și atât de mângâitor al theodiceii, că Dumnezeu biruiește pretutindeni și totdeauna. Or, Hristos a înviat, »cu moartea pe moarte călcând« și de aceea se desface din sufletul nostru cu tot dreptul cântarea catavasiilor învierii: »Să ne luminăm popoare. Paștile Domnului, Paștile!«

O grea săptămâna a patimilor s'a așezat — prin dispozițiile nesocotite ale noii Constituții — și asupra bisericii noastre. Din egalitatea desăvârșită, de care ne-am bucurat înainte, din drepturile câștigate și apărate față de dușmanii etnici cu jertfe chiar supraomenești, a trebuit să ajungem la »lovitura de bice« a »dominațiunii« ortodoxe și pentru că și »capul să ne fie încununat cu spinii«, a trebuit să mai și sărutăm mâna ce ne-a lovit. Să fim deci gata la Calvarul ce ne așteaptă, dar în cursul lungilor »patimi«, cari ne slau înainte să nu uităm, un singur moment, profetia mântuitoare, că »a treia zi vom învia!« Învingerea Satanei este totdeauna vremelnică, fiindcă în sfârșit biruiește cu siguranță Dumnezeu dreptății. Va birui deci și biserica noastră și dacă pentru această biruință se cer nouă jertfe, le vom aduce cu drag și pe acestea, fiindcă știm și simțim, că izbânda finală nu mai poate să întârzie mult.

Viața neamului nostru încă nu este astăzi mai bună. Intronarea ilegalității, care a ajuns pară-că un sistem de guvernare, a provocat în sufletul mulțimei curente, cari nu sunt ale păcii și ale dragostei cerute de legea creștină. Luptele grele pornite în launtrul țării, reflexe firești ale unor mari frământări din adâncuri de suflet, ne apasă cu toată povara răutății lor și dacă nu ne pierdem nădejdea, este numai pentru că Domnul a spus, că răul nu poate să învingă statornic. O frumoasă zi de înviere va trebui să aibă în urma și neamul nostru mult oropsit, pentru că este vrednic de dânsa. — Și va avea-o, căci dumnezeesc este cuvântul ce spune: »In lume scârbe veți avea, dar îndrăzniți, eu am biruit lumea!«

De ziua învierii în 1923

de prof. Dr. Ioan Coltor.

De ce ne-am bucura noi astăzi de ziua învierii, de minunata și senina zi a învierii Domnului? De ce ar luci privirile noastre, de ce ar fi fără gânduri, fără crețe, fruntea peste care se revarsă lumina fermecătoare împrăștiată din mormântul părăsit al celui înviat? Cum ar putea rosti ca într-o uitare de sine, fericite, buzele noastre triumfătorul »Hristos a înviat«, — când inima ne este pustie și sufletul întristat până la moarte?! Ați văzut vreodată prin cimitire fețe vesele, ori ați auzit cântări de bucurie lângă un sicriu? Cimitirul e trist cu crucile, cu florile, cu mormintele lui, cu toate amintirile și cu toate speranțele îngropate într'ânsul. Iar lângă sicriu se varsă lacrimi și se frâng dureri înăbușite. Nu sunt potrivite pentru cei cari merg la un prohod accentele de veselie, nici când înmormântarea se face în ziua învierii!

Or, noi asistăm la un trist prohod de Paști în anul Domnului 1923. Abia după patru ani dela unirea cea mare, dela unirea acestor scumpe pământuri românești cu pământul sfânt al României, abia după patru ani și suntem siliți să îmbrăcăm haine de jale în cele mai sărbătorești ceasuri ale tuturor neamurilor și ale tuturor creștinilor și să ducem la groapă marile noastre nădejdi și toate temeliile libertăților și drepturilor noastre. De ce nu ni-s'au cruțat barem zilele învierii? De ce nu ne-au lăsat să ne bucurăm trei zile? S'a voit doară să ne doară nu numai lovitura de grație, ci și timpul când ni s'a dat? Cu ce am greșit să merităm atâta cruzime? Cu ce am păcătuit să trebuească să plângem în ziua, care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa?

Nu au fost mâinile noastre totdeauna curate, nu ne-au fost neprihănite și gândurile totdeauna? Nu am fost noi stegarii treji și tari în toate frământările, în toate luptele, în întreg martiriul de veacuri al neamului românesc? Nu eroii noștri au umplut panteonul și nu mucenicii noștri au umplut toate închisorile ungurești? Nu dela noi a pîsnit scânteia, aprinzind ca un fulger de înviere toate inimile acestui popor în credința vredniciei și unității sale? Și nu am fi meritat și noi să ne bucurăm deopotrivă cu tot ce e suflare românească în acest cuprins de țară de ziua învierii?

Două milioane de Români prăsnim în tăiele Paști de umilire sufletească. Nu ceream să ni-se respecte drepturile de mai de mult, când credința noastră era supt streini cel dintâi cult în demnitate. Am renunțat de dragul păcii și al unirii la acest drept și am voit să se facă dreptate așa cum se credea, că e mai cuminte, așa cum s'a făcut în șase constituții votate după război la alte neamuri. În schimb ni s'a luat nu numai ce am avut, dar am fost degradați la ce nu visam niciodată. Biserica orto-

doxă este după constituția votată acum bisericească dominantă. Biserica unită are întâietate între slugi. Noi Români de rangul al doilea. Biserica noastră — românească, dar vitregă. Va tresări în mormânt vlădica Inocențiu, Maior, Șincai, Samoil Micu și Axente și Andrei Mureșanu, Badea Gheorghe Pop de Băsești, Dr. Ioan Rațiu și părintele Lucaciu. Ei au murit în nădejdea unirii, propovăduind înțelegerea între frați și acum când a venit înfrățirea și unirea un frate Ingenunche pe celalalt: unul domn dominant, iar al doilea nu frate, ci întâiul tolerat printre streini.

Dacă în chipul acesta am fost umiliți, cum să fim noi veseli în zilele de veselie? Apărându-ne biserica, nu apărăm o fortăreață a românismului și încă una dintre cele mai puternice? Temeiurile istorice dacă nu sunt suficiente pentru unii, ca să ne dorească înflorirea și sporul, — nu sunt la îndemână tari argumente politice și naționale să ne sprijinească? Uniții au un rol precumpănitor în viața României, chiar și numai prin contactul lor cu masele catolice din Apus, prin propaganda ce o fac în folosul țării printre ele și prin abisul ce-i desparte de ortodoxia slavă. Dar peste toate acestea considerente s'a trecut supt presiunea unei demagogii urite și din slăbiciunea unuia ori altuia, care poartă răspunderile cele mari de soarta și norocul celei mai frumoase alcătuirii din trupul românesc, care este biserica unită.

Peste orașele și satele noastre cuprinse de amărăciune, primăvara anului 1923 a așternut de sfânta înviere vâlul de jale. Nici câmpia înverzită, nici florile proaspete, nici clopotele cu cântarea lor, nici curatele amintiri ale copilăreștilor speranțe nu ne mai mângâie, nu ne mai alintă. Lumina dumnezeiască izvorită din mormântul sfărmat al lui Isus cel înviat din morți aprinde reflexe cristaline în sufletele cernite. În focul ei însă totuș se deslușește un mare adevăr, un adevăr veșnic: supt peatra sigilată a mormintelor s'a născut totdeauna gloria învierii.

Soborul dela Cluj. Așa se numește după o corespondență din Cluj, în ziarul »Dimineța« din București sinodul de primăvară al preoției din protopopiatul Clujului. Ni-se spune apoi despre acest »sobor«, că cea mai principală chestiune pusă în discuție de președintele lui, protopopul Dăianu, a fost soarta școlii confesionale, asupra căreia sau hotărât următoarele: »Soborul celor 35 preoți dela Cluj invită (sic!) corul episcopilor să intre în tratative cu guvernul pentru predarea școlilor confesionale statului. Aceasta pe lângă condițiunile ca educația religioasă să rămână nestirbită și să se evite propaganda religioasă contra altor confesiuni. Numai pentru liceele din Blaj, soborul cere caracterul confesional neatins«.

Așa citim aceste șire în Numărul 5898 din 6 Aprilie al ziarului »Dimineța«, unde

n'au putut să ajungă fără să fi fost trimise anume. Avem deci temeiul suficient pentru a crede, că „comunicatul“ acesta acoperă o realitate. Dar atunci hotărârea, inspirată fără orice îndoială de cercuri politice interesate „a soborului“ dela Cluj, este un act de o gravitate excepțională. Se știe anume, că asupra acestei chestiuni s'au pronunțat de curând toate sinoadele eparhiale ale provinciei noastre bisericești, și ele au fost unanime întru a respinge ideea statificării învățământului de toate gradele, hotărând să lupte cu toate puterile pentru păstrarea acestor fortărețe ale spiritului ecleziastic.

Este deci cu totul de neînțeles, cum poate să vină acum preoțimea unui singur protopopiat și, amestecându-se într-o chestiune atât de gravă, cum poate îndrăzni să „invite“ corul episcopesc la un act de fâțișă tradare a intereselor bisericii noastre.

Hotărârea acestui „sobor“ — de cumva, nu este, ce nu putem crede, un neadevăr — va trebui deci să-și aibă urmările sale și de aceea sperăm să mai putem reveni asupra acestei chestiuni.

Pentru acest număr ne mulțumim cu aceste șire de semnalare.

Pastorale arhieresti.

Din pastoralele Preasfințiților episcopi de Gherla și Lugoj, cari singure ni-s'au trimis până în momentul când tipărim această foaie, reținem cu plăcere părțile mai însemnate. Sunt cuvinte arhieresti spuse cu dragoste nu numai către credincioșii lor proprii, ci către toți fiii bisericii noastre.

I

Din pastorala Preasfințitului Gherlei.

Creștinul cu sufletul curat azi cu adevărat este fericit, căci el vede pe Domnul.

Cu tot focul inimei sale, pline de dragostea lui Dumnezeu, el vestește cu glas de biruință: „Hristos a înviat“. Genunchii sufletului

său se pleacă cu zmerenie și se închină Celui ce, prin lumina credinții i-s'a arătat lui și-i zice cu buze fericite: „Domnul meu și Dumnezeuul meu!“

După măsura curățeniei sufletului, lăcuște întru el *fericirea vederii lui Hristos Isus*, înviat din morți, căci după măsura acestei curățenii lăcuște întru el și dragostea lui Dumnezeu. Doar' Domnul a zis: „Cel ce mă iubeste, iubi-se va de Tatăl meu: și eu voi iubi pe el, și mă voi arăta lui“ (Io. 14, 21).

Așa se arată azi ficăruia suflet curat și iubitor de Dumnezeu, pentru cuvântul pe care ni-l-a gătit nouă, prin sfânta Evanghelia sa...

Lumea cu fii veacului acestuia, stăpâniți de păcate și fărădelegi, nu pot să-L vadă pe El, precum Domnul a spus: „Lumea nu mă va mai vedea, iară voi mă veți vedea: că eu sunt viu și voi veți fi vii“.

Toți cei ce trăiesc prin credința neprihănită întru Hristos, toți cei împăcați cu Dumnezeu și cu oamenii prin darul Lui preasfânt, toți i-L văd pe El. Tuturora li-s'a arătat Domnul.

Fericiți cei curați cu inima, căci aceia văd pe Dumnezeu.

Dar Hristos Isus Domnul nostru a murit pentru toți. Această fericire este hărăzită tuturora: „Că pentru aceasta Hristos a și murit și s'a sculat și a înviat, ca să stăpânească și pe cei morți“ (Rom. 14, 9). Stăpânirea Domnului este stăpânirea vieții. Împărăția Lui este împărăția vieții de veci.

Pentru a intra întru această împărăție, avem să ne lăpădăm de păcat, să ne curățăm sufletul și așa să intrăm întru bucuria Domnului nostru, întru fericirea vederii Lui. Fără de această curățire a sufletului nu putem să împărtășim bucuria și fericirea praznicului Învierii. Noi înșine trebuie să înviem la nouă viață.

Priviți fețele fericite ale pruncilor voștrii, pe cari i-ați gătit de sărbătoare, vedeți reoglinindu-se, din ochii lor nevinovați, pacea dumnezeirii. Ei sunt curați cu sufletul. Unora ca acestora este împărăția cerurilor, zice Domnul. Dacă nu veți deveni ca unul dintre

acești mici, nu veți intra întru împărăția lui Dumnezeu.

Cu adevărat viață nouă trebuie să străbată în tot sufletul. Pașii oamenilor s'au îndreptat spre nedreptate și cuvântul lor spre minciună. Cărările lor nu sunt ale păcii. „Pentru aceea s'a depărtat judecata dela ei, și nu-i va apuca pe ei dreptatea; când așteaptă ei lumină s'a făcut lor întunec, așteptând strălucire în ceață au umblat“ (Is. 59, 9).

Așa orbesc întru întunecimea răutății sufletului nostru. O lăcomie sălbatică în suflete lipsite de dragoste frățească și ura s'a înstăpânit în sufletele oamenilor. Adânc s'a confundat fiecare în grijile acestei vieți trecătoare și a uitat pe Dumnezeuul său, izvorul vieții de veci. Ne-am înmormântat de vii în cele pământesti, încât suntem în primejdie de a ne pierde pe veci sufletul în chinul grijilor trecătoare. Brațul Domnului nu s'a scurtat ca să nu poată a ne mântui, „căci păcatele voastre fac osebite între voi și Dumnezeu“. Căci zice Scriptura: „Mănilo voastre sunt spureate cu sânge, și degetele voastre cu păcate, și buzele voastre au grăit fărădelege și limba voastră cug-tă strămbătate“ (Is. 59, 2—3).

Iată de unde nefericirea noastră: „oamenii zămislesc durere, și nasc fărădelege“ (Is. 59, 4). Aceste despărțiri trebuie ridicate dintre noi și dintre Dumnezeuul nostru. *Păcatul trebuie scos din suflete.* Să între iarăși lumină darului lui Dumnezeu în inimile noastre.

Pentru aceasta veniți azi cu toți la Domnul înviat din morți, că el Va va ușora pe voi. Apropiati-Vă de El și-L priviți așa cum S'a arătat sfinților săi Apostoli în ziua învierii Sale și ascultați cuvintele dumnezești, ce le îndreptat lor, la cea dintâie arătare, așa precum ne spua sfintele Scripturi. „Fund seară în ziua aceea, în ziua cea dintâie a săptămânii și ușile fiind încuiate unde erau ucenicii adunați pentru frica iudeilor, venit-a Isus și a stătu în mijloc și a zis lor: Pace vouă! Si această zicând le-a arătat mânilor și coasta Sa. Dec ucenicii s'au bucurat văzând pe Domnul“.

„Și le-a zis lor Isus iară: Pace vouă“

Cine are dreptate?

Să scrutăm Evangeliile. Cetim la Matei 26, 17—26, că în ziua cea dintâie a azimelor Isus a sărbătorit Cina cea de Taină cu Apostolii săi și atunci luând pânea și binecuvântând a frânt-o și a dat-o Apostolilor și a zis: Luați mâncați, acesta este trupul meu. Evangelistul Marcu încă spune apriat, că instituirea sf. Euharistii s'a întâmplat în ziua cea dintâie a azimelor, când jertfiau Paștile (14, 12). Aceeaș ziuă o precisează și evangelistul Luca cu cuvintele: a venit ziua azimelor, în care trebuiau să se jertfească Paștile (22, 7). Dar în ziua aceasta seara nu se mai afla de loc pâne dospită în casele Iudeilor, căci așa era rânduiala legii sub cea mai grea sancțiune. Iată legea: Incepând în a patrusprăzecea ziuă a lunii dintâie de cu seara veți mânca azime până la a douăzecișiuina a lunii până seara. Șapte zile aluat să nu se afle în casele voastre. Tot cine va mânca dospit, sufletul acela se va pierde dintru adunarea fiilor lui Israel (Ieșire 17, 18 și urm). Aceasta e seara de 14 Nisan, în care Iudeii mâncău mielul Paștilor cu pâne azimă (Ieșire 12, 8), întru amintirea ieșirii lor din Egipt. În ziua aceasta des de dimineață se curățiau casele cu cea mai mare grijă, ca nici o sfărâmtură de pâne dospită să nu rămână pe Paști într'insele. La curățirea aceasta face aluzie sf. Pavel, când zice: Curățiți dar aluatul cel vechiu, ca să fiți frământătură nouă (1 Cor. 5, 7). Este evident deci, că la Cina cea de Taină Isus și Apostolii numai pâne azimă au

folosit la masă. Și este evident prin urmare și aceea, că la instituirea sfintei Euharistii Isus Domnul a folosit pâne azimă.

Acesta este adevărul nerăsturnabil. Tot ce se zice afară de aceasta, sunt discuții, ca oricât de multe și aprinse ar fi, nu pot să răstoarne adevărul.

*

Știm, că se aduce împotriva celor de mai sus obiecțiunea din evanghelia sf. Ioan (13, 1—2) unde se zice, că cina s'a făcut înainte de praznicul Paștilor. Dar notăm îndată, că praznicul Paștilor nu este 14, ci 15 Nisan, adică a două zi de Paști. La Levitic 23, 5—6 se spune limpede, că în 14 Nisan este pascha Domnului iar în ziua 15 este praznicul azimelor, în care se aduceau la templu arderile de tot. În ziua I și VII a praznicului era oprit lucrul, pe când în 14 Nisan nu. Se înțelege deci, că seara de 14 Nisan avea mai mult un caracter de seară familiară (Ieșire 12, 26—27), iar praznicul se începea numai în seara zilei de 15 Nisan. Așadar și evangelistul Ioan pune Cina cea de Taină pe seara de 14 Nisan.

Pe lângă aceea tot din Evanghelia sf. Ioan se vede să procesul lui Isus nu s'a ținut în ziua de praznic, căci poporul se agită și jurul lui Isus, Simeon Cireneul vine dela câmp. Pilat vrea să sloboadă un făcător de rele pe Paști, era zi de Vineri înainte de praznic, Ios din Aritmatea și femeile cumpără aroame, Iudeii cer dela Pilat, ca să sdrobească fluerii celor răstigniți și să-i ridice, ca să nu rămână pe cruce trupurile Sâmbăta: că era mare zi

☐ ☐ Foiața „Unirii“. ☐ ☐

Azima Paștilor.

— Un punct de controversă —

de Dr. Ioan T. Marianescu.

Reamintindu-ne sfintele Patimi și învierea Domnului, nu se poate ca gândul nostru să nu se oprească, cuprins de admirare, și asupra instituirii celei mai sfinte Taine, a sf. Euharistii. Iubirea cea fără margini a lui Isus nu l-a lăsat să se despartă de noi, înțelepciunea lui dumnezească a contemplat instituirea sf. Euharistii, iar atotputernicia lui a săvârșit minunea. Și așa acelaș Isus, care a fost odată împreună cu Apostolii la Cina cea de pe urmă, este astăzi și cu noi în cea mai sfântă Taină.

Măcar înaintea acestei minuni a lui Dumnezeu ar trebui să tacă toate patimile omenesti și toate sufletele creștine, adâncite în adorare, să se înfrățescă aci în numele veșniciei iubiri a Domnului Isus.

Dar nu este așa. Ceartă nevrednică s'a ivit între creștini, ceartă pornită de Mihail Cerețularul pe tema pâinii ce este a se folosi la sf. Taină. Biserica de rit oriental folosește pâne dospită, iar biserica Romei pâne nedospită sau azimă. Biserica Romei însă recunoaște și validitatea obiceiului răsăritean, pe când Orientalii neuniți se încăpăținează și nu recunosc validitatea obiceiului apusean. Iată deci un punct de controversă.

precum m'a trimis pe mine Tatăl și eu vă trimis pe voi. Și aceasta zicând a suflat și a zis lor: Luați Spirit sfânt. Căroră veți ierta păcatele se vor ierta lor, și căroră le veți ținea lor fi ținute" (Io. 20, 19—23).

Așa stă azi înaintea noastră Domnul Isus, arându-ne pacea Sa, pe care lumea nu poate să ne-o dea. Priviți prețul rescumpărării, și zvorul păcii sufletelor noastre, priviți mâinile și coasta Sa.

Adăpați-Vă la acest izvor și primiți, cu această pace, toată fericirea Ceriului. Primiți deslegarea lui dumnezeiască din legăturile morții păcatului, prin deslegarea aceloră, căroră, în ziua luminată a învierii, li-s'au îndreptat cuvintele: „Căroră veți ierta păcatele se vor ierta lor“.

Numai astfel intră în suflete pacea Domnului Isus. Numai astfel putem învia din morți. Sufletele să se ridice dară spre Ceriu și pacea dumnezească să se pogoare asupra noastră, ca fi aceluias Părinte ceresc să se legăsească și fericirea dragostei frățești să înălzească iarăși zilele vieții noastre. Numai așa să sălășui dragostea lui Dumnezeu în tot sufletul și El ni-se va arăta nouă.

Pașii vieții noastre să se îndrepte diu nou spre cărarea călcată de Părinții noștri: *căderea împlinirii poruncilor lui Dumnezeu*.

Sufletul nostru să se întoarcă iarăși cu dragoste spre biserica sufletului lor și legăturile sfinte ale dragostei să strângă tot mai mult turma cuvântătoare și aleasă a lui Hristos pe păstorii așezați de Domnul pentru grija ei.

Imbrăcați cu toții haina neprihănită a dragostei creștinești și așa stați azi în fața Domnului voștri înviat din morți. Așa i-L veți vedea pe El, El se va arăta vouă, căci El este viu și sufletul vostru va fi viu...

II.

Din pastorală eparhiei Lugojului.

... Invierea Domnului este înainte de toate *temeiul credinței* noastre neclătite în dumnezeirea lui Isus Hristos, fără de care nu este îndreptare pentru noi.

Ea este mai apoi *temeiul nădejdei* no-

stre, că și noi învia-vom împreună cu Hristos, cum zice sf. Petru: „Bine este cuvântat Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Isus Hristos, carele după mare mila sa a doua oară ne-au născut pe noi spre nădejde vie prin învierea lui Isus Hristos din morți. Spre moștenire nestricăcioasă și nespurcată și neveșezită, păzită în ceriuri pentru voi“ (Ep. I. Petru 1, 3—4).

Dar mai presus de toate, învierea Domnului ne arată dreptatea dumnezească. Cei ce sufăr pentru Domnul, pentru cauza dreaptă înving nesmițit. În mijlocul năcazurilor, durerilor, desamăgirilor, luptelor, a morții chiar ce ne înconjoară, la tot pasul singura mângâiere ne este învierea Domnului. Ea este *cheșășia biruinții dreptății* în lumea aceasta a minciunii, a fătărniceii, a prigonirii adevărului și dreptății. Doară ne-o spune Scriptura așa de limpede: că Dumnezeu i-a făcut dreptate lui Isus. „S'a smerit pe sine, ascultător făcându-se până la moarte, iară moartea crucii. Pentru aceasta și Dumnezeu pe dânsul l-a preainălțat, și i-a dăruit lui nume, care este peste tot numele; că întru numele lui Isus tot genunchiul să se plece al celor cerești și al celor pământestești, și al celor de desupt și toată limba să mărturisească că Domn este Isus Hristos întru slava lui Dumnezeu Tatăl“ (Filip 2, 8—11). Nu ne va face deci Dumnezeu dreptate și nouă? Au doară să schimbă Dumnezeu cel veșnic? Poate-se da o mângâiere mai mare celor oropșiți de soartă, celor năpăstuiți, celor împilați de cei puternici ai zilei, decât punându-le înaintea ochilor învierea Domnului? Câte milioane de suferinți n'au fost alinate prin aceasta minune dumnezească a dreptății săvârșită de brațul Domnului. Nu nădejdea aceasta a ținut vloga în piepturile fiilor neamului nostru dealungul veacurilor? N'a fost ea stălpul de foc, care ne-a condus prin pustia vieții acesteia în țara făgăduinții, a pământului patriei noastre libere?

*

... Și de pe ce mai ales putea-vor cunoaște oamenii, c'ați înviat și voi, iubiți fi sufletestești? V'o spune așa de bine sf. apostol

Pavel: „Deci dar de v'ați sculat împreună cu Hristos, cele de sus căutați, unde este Hristos șezând deadreapta lui Dumnezeu. Cele de sus gândiți, iar nu cu cele pământestești. Că a-ți murit și viața voastră este ascunsă în Hristos întru Dumnezeu“ (Colos. 3, 1—3). Intrebați-vă deci cu mâna pe inimă: Oare tot lăcomia nesăturată de averi ne stăpânește? Oare tot ura și răzburarea ne înneacă simțămintele și pornirile frumoase ale sufletului, când toate ar trebui să le iertăm pentru înviere? Oare ne mistuie trupurile tot flacăra patimei necurate a curviei, sau ne subjugă și robește beția? Jertfim și acuma totul pentru trup, iar pentru suflet nimic, sau aproape nimic? Căutăm să introducem duhul dragostei în familiile noastre, al bunici înțelegeri între soți, între părinți și copii, al rugăciunii, al fricei Domnului, s'au traiul ne este ca și mai înainte, ori doară și mai rău? Căutăm c'un cuvânt și gândim cele de sus, sau doară cele pământestești? E traiul nostru vrednic de traiul unor fii ai lui Dumnezeu, cari îi zicem lui Dumnezeu — Ava Părinte, sau e mai mult un traiu dobitoicesc, parcă menirea noastră ar fi numai pentru acest pământ și cu moartea s'ar isprăvi totul?

Iată de pe ce se cunoaște c'ați înviat aievea sau că trăiți numai la părere. Ce păcat ar fi iubiților să fiți din sinul acestora din urmă. Au doară înzădar să fi înviat Hristos? Nu, nu! Hristos cu moartea pe moarte a călcat, a învins deci și moartea sufletelor noastre, și nouă celor din morminte, nouă celor morți sufletestești, viață ne-a dăruit.

Sculați-vă deci voi toți, cari morți sunteți sufletestești din mormintele sufletelor voastre și viați întru Hristos, stăpânul vieții. Iar Vouă, cari viață aveți întru Hristos Isus, vă doresc ca și mai multă viață să aveți pentru a vă putea împărtăși cândva în împărăția Tatălui ceresc de o mărire și fericire nebănuit de largă în vecii vecilor.

Cereți pretutindenea „UNIREA“.

ambetei aceea. Toate împrejurările aceste dovedesc, că încă nu se începuse *praznicul*, aceea a doua zi de Paști, iar seara premergătoare a fost deci seara zilei de 14 Nisan.

Din împrejurarea, că Iudeii n'au intrat în Iordan, ca să nu se spurce, ci să mănânce pâștile, nu se poate deduce nimica împotriva adevărului atât de limpede stabilit. Aceasta este împrejurare, care în lipsă de date detaliate poate fi comentată. Așa bună oară aci nu e vorba de pregătirea mielului, ci de mănăcarea lui. Și nu-i nici o mirare. În seara precedentă se le-a reușit Iudeilor să obțină îndată dela Iuda osândirea lui Isus, ci procesul a durat toată noaptea. Și nici nu erau pregătiți ca în seara aceea să-l prindă pre Isus, căci doară Isus nu la sărbătoare să-l prindă, ca să nu fie vrajbă în popor: ci Iuda trădătorul i-a trădat demnat în seara aceea la crimă. Și de altmăduri se știe din studiul arheologiei iudaice, că din cutareva motive, câte odată destul de însemnate se amânau chiar și zilele de serbare. Cum să nu-și fi amânat Iudeii dornici de răzburare cina lor, când știau că Isus le este în mână!

De fapt concordanța serbărilor din ambele biserici: de rit grec și de rit latin, este dovadă nerăsturnabilă, că discuția e mai relevantă decât sărbătorirea Patimilor și învierii Domnului. Cina cea de Taină e amintită în ziua mare seara, răstignirea Vineri, iar învierea după Sâmbătă noaptea, adică în prima zi săptămânei: Dumineca, în ambele biserici.

În favorul acestui punct de vedere sunt

și cei mai vechi părinți și scriitori bisericești: Iustin, Lactanțiu, Tertulian, Apolinar, Clemente din Alexandria, Policrat, Origene, Iuliu Africanul și alții. Ireneu scrie papei Victor, că Policarp, învățăcelul sf. Apostol Ioan, a fost de aceeaș părere.

Față de atâtea dovezi trebuie să recunoaștem și noi că Cina cea de Taină s'a ținut în seara de 14 Nisan și prin urmare în seara aceea când în casele Iudeilor nu se afla pâne dospită, ci numai azimă.

*

Pe baza acestor dovezi biserica Romei ar putea să fie intransigentă în punctul său de vedere. Este însă consecventă și față de biserica orientală, fiindcă făcându-se amintire la Faptele Apostolilor de „frângerea pâinii“ afară de zilele Paștilor, nu există nici o dovadă pe baza căreia să se afirme că pânea aceasta era dospită, ori azimă. Se pare că sf. Scriptură folosește intenționat cuvântul pâne, când e vorba de sf. Euharistie, ca să ne învețe că și pânea azimă și pânea dospită tot pâne este. Pentru ce dară atâtea ceartă reprobabilă din partea neuniților?

În biserica latină au fost unii ca Alcuinus, Rabanus Maurus și alții, cari au susținut, că folosința pânei azime e de origine apostolică. Biserica oficială însă n'a exclus nici o datină, ci le-a recunoscut de valide amândouă obiceiurile. Astfel Leon IX îi răspunde împăciuitor lui Mihail Cerularul, sinodul ecumenic dela Florența întărește datinile ambelor biserici. Mai nou, Leon XIII în enciclica din 1894 „Orientallum dignitas ecclesiarum“ accentuează

că trebuie conservate obiceiurile străvechi ale bisericii răsăritene și în special în instituturile de rit oriental din Roma. Iar Pius X în constituția apostolică din 1912 „Tradita ab antiquis“ confirmă obiceiurile ambelor rituri, oprind preoților amestecarea lor. Și ca să se vadă și mai tare spiritul conciliant al Romei, permite credincioșilor de ritul latin ca din pietate să se poată împărtăși după ritul răsăritean și din contra. Procedura aceasta o înțelegem și o apreciem.

Dar la ce bun e să accentueze Grecii și în general Orientalii neuniți, că obiceiul lor e vechiu ca biserica? De sigur nu e mai vechiu decât Cina cea de Taină, la care n'a fost pâne dospită de loc! La ce e bun, ca neuniții să se lapede de sinodul de împăcare dela Florența? La ce a fost bun, că Antim VII dela Constantinopol, răspunzând lui Leon XIII în 1895, acuză că obiceiul latin e contrar datinei străvechi și vrednic de toată reprobarea? Și oare pentruce Sibiiul neunit n'are pace nici cu privire la punctul acesta, ci prin scrisul unui anonim acuză că uniții n'au îndrăznit să săvârșească slujba sf. liturghii cu pâne nedospită? Roma nu așa a vorbit și nu așa vorbește. Cine e deci piedeca împăcării? Și cine are dreptate?

Da, ar fi mai bine să ne plecăm frunțile în fața sf. Euharistii și să se curme cearta ignoranților și răutăcioșilor. Și dacă alte zile nu inspiră contrariilor gândul acesta salutar, măcar sfintele Paști cu amintirea instituirii sfintei Euharistii, a Patimilor și învierii Domnului, să le aducă gânduri mai senine!

Hristos și intelectualii.

— Un punct pentru programul învierii noastre. —
De prof. AUGUSTIN POPA.

Mișcările îndârjite ale studenților din întreaga țară sunt chestiuni mai complicate decât să se poată rosti asupra lor un verdict scurt și pripit. Nici nu voiu scrie un articol flori anti-semit, laude ori hule la adresa studențimii. Ni-se impun însă dela sine o seamă de învățături mult mai însemnate decât să putem trece peste ele la ordinea zilei.

Provocate de atmosfera cernită, în care geme țara de ani de zile pe urma corupției vieții publice, aceste mișcări sunt o puternică izbucnire — corectă ori nu, indiferent — a dorului după mai bine, un strigăt de alarmă al vitalității neamului, care cere îndreptare. Desfărate sub lozincă creștinismului, deși nu sunt o manifestare vie și conștientă a sentimentului religios, ele sunt totuși așezarea instinctivă a adevărului elementar, că fără o înviere a sufletelor în Isus Hristos nu se poate închipui însănătoșirea țării.

În fața lor deci biserica, factorul chemat în prima linie să înoiască moralitatea publică, va trebui să-și pună stăruitor întrebarea, dacă a făcut tot ce se poate și ce trebuie în acest scop. Nu vorbim de biserica „dominantă” și dominată de stat, care prin însăși firea ei este osândită să fie o admirabilă unealtă a politicienilor și să continue vechile usuri și abuzuri din vechiul regat, din vechea Rusie și din alte țări ortodoxe. E firesc, că această biserică nu va putea fi la înălțimea chemării.

Dar noi, biserica îngenunchiată azi — biruitoare ca mâine, în cercul nostru mic, dar cu o mare chemare și grea misiune, cum stăm în punctul acesta? Avântul nou al misiunilor, atențiunea ce se dă catehizării și prediciei, vizitațiile canonice cu tot belșugul lor de binecuvântări, noul curent de viață din presa noastră, societatea „Sf. Unire”, care, sperăm, își va începe fără amânare activitatea, sunt un răspuns la această întrebare.

Există totuși încă un punct negru în programul învierii noastre: *intoarcerea la Hristos a păturii noastre intelectuale*. Măcarcă acesta ar trebui să fie primul nostru gând. Este doar limpede, că nu cuminența așezată și constructivă a satelor noastre a țesut vâl cernit peste fața țării. Vina, pe lângă urgia vremilor, o poartă clasa conducătoare care, instreînată de Hristos, și-a pierdut echilibrul moral. Aici va trebui deci primul ajutor.

Căutând originea răului, nu va fi greu de constatat, că majoritatea covârșitoare a intelectualilor noștri e din familii de preoți, dascăli ori țărani, cari din moși-strămoși au trăit în frica Domnului. Nu totdeauna a pulsat în aceste familii o viață religioasă vie, educația copiilor a lăsat de dorit, în general însă nu se poate zice, că aici ar fi originea instreînării de mai târziu. Școala primară și secundară încă au dat atențiune creșterii religioase. Au fost și sunt și aici scăderi. Adeseori se face din religie un studiu comun, cu notes și secunde; pe când ar trebui să facem pe elevi să trăiască credința, să le fie o necesitate de viață și numai în local al doilea să-i chinuim cu definiții metafizice și neînțelese. Totuși în licee viața religioasă a fost, în mare, îndestulitoare pentru vrâsta elevilor de liceu.

După liceu: *universitatea*. Aici a fost și este primejdia cea mare. În vârtoarea capitalelor tinerul de 18 ani se scutură de cătușile neplăcute ale disciplinei din liceu: este liber. La biserică se abate tot mai rar, ori de loc. Trăiește ca vai de el, mai mult în cafenele, decât în mansarda lui rece și întunecoasă. Ispitele corupției etalate cu nerușinare pretutin-

deni îl doboară. Singurul lui razăm sunt preținii, cari au avut fericirea să bată cu un an mai curând căile pierzării. Gingășia sufletului curat se îneacă în murdăria orașului, în măsura ce se ofilesc rozele din obraji și se turbură lumina din ochii senini de copil.

Paralel cu libertatea moravurilor îi cresc cunoștințele. Nici aici nu e mai mică primejdia. Ajunge adeseori un zimbet ori gest diabolic al unei „celebrități” necunoscute dela cutare „catedră”, ca să distrugă în sufletele tinere altare clădite cu atâta trudă de mamă și catehet. Ori se profesază cu bună credință, dar cu efect tot așa de desastroos, principii potrivnice credinții. Firește, nimeni nu-și bate capul să aprindă altă candelă în locul celei stinse și sufletul tinerului rămâne întunecos și pustiu.

Printr-o adorabilă sinamăgire, tinărul ieșit din liceu se consideră „matur”. Se renunță deci la continuarea educației, se face numai instrucțiune. Tinărul câștigă o uriașă cantitate de cunoștințe unilaterale. Față de acest palat clădit de mintea omenească frânturile de fraze seci, fără viață, salvează încă din naufragiul general al cunoștințelor primitive de religie din liceu, îi par ridicole cioburi, cu cari se joacă copiii. Disproporția între reminiscențele vagi de cunoștințe teologice, cari nu se mai completează și cunoștințele lui de specialitate duce la necredință ori, în cazul cel mai bun, la o respectare din obișnuință a vechilor forme, dragi amintiri din copilărie.

Iată de ce fiii și nepoții preoților și țărănilor noștri sunt așa de rar creștini convinși, atât de des creștini dela buze, ori păgâni botezați. De-aici, dela universitate va trebui să începem deci opera de salvare. Și este timpul suprem să ne apucăm de muncă. Avem pilde destule în alte țări, unde studențimea e închiegată în organizații creștine, are reviste și serii de conferențe pentru ținerea la nivel a cunoștințelor religioase, căminuri conduse de oamenii bisericii, sunt preoți destoinici acărora grijă principală este tocmai studențimea.

La noi nimic din toate acestea. Deși s'ar putea face multe. Iată de pildă:

1. Prin presă, adunări, prin glasul arhierilor și deputaților se va cere îndepărtarea profesorilor cari, abuzând de libertatea învățământului, propagă idei anticreștine de pe catedrele plătite cu sudoarea milioanei de creștini.

2. În același chip se va stărui, la reforma învățământului, ca universitatea să nu despartă educația inimii de cultivarea intelectului, caracterul tinerilor nefiind deplin format în licee.

3. Ar trebui să ne îngrijim mai deaproape de viața religioasă a studențimii. Să luăm contact cu ea, să o închiegăm în organizații creștine, prin scrieri și conferențe să-i mărim cunoștințele religioase. În fiecare centru universitar va trebui să avem pe cineva, care să aibă la inimă această chestiune. La Cluj, mai anii trecuți, se ținură câteva conferențe de cuprins religios. Acestea ar trebui organizate sistematic, ținute de cei mai de seamă oameni, a căror nume și vorbă ar avea darul de a atrage cât mai multă lume. Și din acest punct de vedere e de dorit să ajungă Clujul cât mai curând reședință episcopescă.

4) În urmă, dar mai pe sus de toate, va trebui să facem, cu sforțările din urmă, la Cluj și eventual și la București: *un cămin al nostru pentru studenții noștri*. Un cămin condus în spiritul probat de veacuri al bisericii catolice ar feri pe tinerii noștri de primejdiile capitalelor, i-ar pune la adăpost de grijile traiului, le-ar da educația creștinească și românească, conștient credincioasă, de care avem lipsă. —

Ușor de spus, greu de făcut. Greu și nu prea. Căci, ce ne trebuie? O casă bună. Dar

noi avem fundațiuni din cari împărțim an de an stipendii de multe zeci de mii de lei. O ne-ar împiedeca să nu mai dăm ajutorul în bani ci în natură? Și dacă această sumă nu ajunge, am mai putea și jertfi nițel din buzunar. Dar întreținerea, de unde?

Răspund: sunt între studenți și de acei cari pot plăti. Sunt apoi de aceia, cari va trebui să capete bursă dela stat. Studenții de „Casa învățătorilor” din Cluj primesc burcași cei din căminul statului, fiindcă învățător de bună voie au oferit din partea lor 1% din leafă pentru căminul lor. Dar nu se poate să prăvi în câteva șire tot ce e de spus pentru executarea acestui plan. O comisiune încredințată cu aceasta din partea corului episcopesc va găsi, de sigur, căile și mijloacele potrivite.

În chipul acesta cred eu că se va lumina și acel punct negru din programul învierii noastre: *intoarcerea intelectualilor la Hristos*.

Cuvinte de reținut.

Sub titlul „Profesiunea noastră și credința”, s'a publicat, în numărul de Pașă (Aprilie) al revistei noastre blăjene „Cultura Creștină”, un articol semnat de I. SALVIANU, care intră atât de mult în vederile noastre, încât ar fi un adevărat păcat să nu reținem din el părțile mai însemnate. Cititorii revistei „C. C.” nu pot decât să câștige mai citindu-l odată, în ceice nu au această revistă ne vor fi desigur mulțumitori, că le oferim plăcerea de a citi șire de mai la vale. (Sublinierile sunt ale noastre)

...Noi două sute de ani am fost restigniți pe cruce. Am udat cu lacrimi pânea ce o mârșam pe pământ străin. Două veacuri lungi și grele am suferit și am răbdat și din sărăcie noastră am îmbogățit sufletele fraților noștri. Două veacuri ne-am sbătut după aer și după lumină, ducând cu noi un neam întreg, înălțându-l sus, de unde se zăreau orizonturi abastre, orizonturi largi, cari trăiau dincolo de piscurile Carpaților, chiar dincolo de zare văzută prin visuri de nopți veghiate de suferințe mari.

Nu este pagină de istorie trăită între granițele prăbușitei monarhii să nu o fi început noi, să nu o fi continuat noi, să nu o fi terminat noi, ori și noi. Nu este un singur moment, nici cultural, nici social, nici politic, în care noi să nu fi fost cei dintâi ori printre cei dintâi. Ne-am amestecat viața cu viața neamului românesc și ne-am împărțit bucuriile și durerile lui. Am renunțat la totul și nu ne-am cruțat nimic. Am jertfit totul și nu ne-am reținut nimic.

În panteonul nostru sunt mărețele figuri ale celor mai mari ai Ardealului. Ei prin închinători și pe câmpiile de luptă, ei prin lăcrămuri și prin revoluții desperate, ei prin școale dascăli iscusiți și tribuni grozavi în zile de turburare, călcați supt caii „husarilor”, loviți cu patul de pușcă, junghiați de baionetele jandarmilor străini.

Nici o singură dată nu ne-am retras de la fața datoriei. Nici o singură dată steagul nostru nu s'a închinat nimănui. Nici o singură dată fruntea noastră nu a fost pătată nici de urma unei pete de rușine.

Puterea aceasta a fost în noi totdeauna făcând mai viguroasă, mai vie ca oricând, căci era mai mult și mai greu pusă la încercare. Puterea aceasta era în noi, pentru că era în credința lui Dumnezeu, care mută munții, ca învie din morți în ziua învierii.

Noi nu lovim pe nimeni, noi nu atăcăm pe nimeni, noi nu ne atingem de drepturi nimănui. Noi însă vom lovi fără incunjurare fără cruțare pe oricine nu ne lasă în pace, pe

oricine ne face nedreptate. Noi vom avea atâta putere în noi să strivim supt greutatea noastră și să-i măturăm ca pleava pe acești nenorociți turburători ai unității liniștite a sufletului țării românești. Noi propovăduim pacea, noi însă nu suntem nici lași, nici infami să nu ne știm apăra credința, pentru că credem în ea cum credem în Dumnezeu, cum credem în învierea lui Hristos. *Da, ne vom ști apăra credința, dacă voiți, riscând totul, chiar și viața, pentru înfăptuirea marilor meniri ale bisericii și ale neamului.*

Câtă neliniște chinuitoare nu ne turbură sufletele, văzând cum suntem tratați de mașter, cum suntem puși la o parte, cum suntem ignorați chiar și de cei cari ar avea toate motivele, ca să ne ajute, să ne sprijinească. Cum adevărat, suntem noi mai puțin români, decât cei de altă lege? Este biserica noastră o biserică mai de rangul al doilea, pentru că nu are înalta fericire să țină legături cu niște Greci ori cu niște Bulgari? Se aștepta dela noi oare să spunem și noi, ca să ne facem ridicoli la conferința din Lausanne, că se turbură conștiința religioasă a neamului românesc, dacă se mișcă vre-un fir de păr din venerabila barbă a patriarhului grec din Fanar? Apoi cum? Să fie o mai mare greșală să amintești pe pontificele roman în biserică și să ții legături cu acela care, de un sânge cu tine, în Roma, leagănu-l tău de naștere, este șeful religios alor 400.000.000 de creștini, printre cari toate, dar absolut toate neamurile latine.

Oare de când atâta dispreț pentru Franța catolică, pentru Italia catolică, pentru Spania catolică, pentru Portugalia catolică, pentru Belgia catolică și întreagă America de sud latină catolică, pentru retoromânii și istoromânii, pentru zecile de milioane de catolici americani și englezi - marii noștri aliați, cu cari am făcut și am câștigat războiul?

Și de când atâta dragoste pentru niște Ruși, cari ne-au tradat și ne cer Basarabia, pentru niște Bulgari, cari lăcomesc la Dobroja, ori pentru un pumn de Greci, cari de când s'au pomenit nu au trăit decât din mila altora și cu cari nu am avut nicidecum nimic de împărțit, decât doar averile mănăstirilor închinată?

Dar nu vedem, fără multă filosofare, *acum e în plin proces de lichezare întreg ortodoxismul*, cu infinitele schisme din biserică rusească, acest haos al tuturor neputințelor unui popor care ne urește de moarte? Nu vedem ce se petrece în biserică bulgară și cum Iugoslavii au fost cu mult mai cuminiți decât să mai susțină anachronismul unei noțiuni de biserică dominantă? De ce să ne pălmuiți pe noi peste față, pentru că credem cu patru dogme mai mult decât Dvoastră? De ce să nu voiți să înțelegeți că legăturile, cari noi le putem crea cu neamurile Apusului prin faptul unității de credință, sunt cu mult mai prețioase pentru neamul românesc, decât toată adunătura incultă a unor călugări greci și bulgari nenorociți? Nu s'a simțit oare chiar la conferința de pace, și astăzi chiar, ce a însemnat pentru Unguri legăturile strânse de ei cu catolicii italieni și chiar cu Francezii?

Pentru ce nu ni-se îngăduie nouă, să ne apărăm cu fruntea sus țara printre sutele de milioane, cari ne-ar putea-o ajuta și să nu fim siliți să spunem aproape jumătăți de minciuni despre gingășia și delicateța, eu cari ne strâng în brațe frații noștri, ca nu cumva să stricăm României? Câte uneltiri unguerești nu am zădărnicit noi și câte nu a zădărnicit cineva, pe care în loc să-l insultați cu suspiciuni copilărești, ar trebui să-l apropiați mai mult de sufletul românesc?!

Să nu ni-se mai vorbească de toleranță, de proverbiala toleranță. Fiți toleranți cu cine vă place, vă rugăm însă nu ne vorbiți nouă de

toleranță. *Noi în țara noastră nu suntem toleranți, cum peste tot nu poate fi vorba de toleranță — cel puțin față de Români. Noi avem exact aceleași drepturi, ca ori care Român. Pe ce temeuri ni-se contestă? Pe ce temeuri ni-s'ar putea contesta? Toleranți ar putea fi numiți alți cineva și cu temei și cu dreptate, nu Dvoastră, cari ați vrea pe motiv de tradiții să cereți privilegii, iar nouă pe motivul acelorași tradiții să ne luați drepturile cari le avem.*

Lăsați-ne să fim atât de buni Români, cum sunt Francezii buni catolici francezi, cum sunt Italienii buni catolici italieni, cum sunt Americanii excelenți catolici americani. Noi credem, că suntem cei mai buni Români și suntem mândri. Și vă rugăm apoi, că dacă vre-odată vre-o preacuvioasă față bisericească prin Senat va cerca să însinue lucruri, pe cari nici el, nici Dvoastră nu le credeți, chemați-l la ordine și readuceți-l la realitate, ca să nu mai încurce lumea, care are altceva de lucru, decât să-și piardă timpul cu astfel de mici — răutăți.

În zilele învierii Domnului, curate și pline de mister și de pace întindem mâna tuturor celor cari ne-au greșit și ne-au amărit. Iertăm totul pentru înviere. În reflexele sublimite de lumină din privirile duioase ale celui înviat, noi cetim aprobarea ținutei noastre și promisiunea ajutorului său. Lângă bătaile calde ale inimii lui dumnezeiești vom găsi toată tăria și tot curajul pentru înfăptuirea tuturor speranțelor, tuturor intereselor lui Isus în țara românească.

I. Salvianus

Întregirea capitolului mitropolitan.

— Instalarea noilor canonici Dr. Iuliu Florian și Dr. Alexandru Rusu. —

(ap). Istoria capitolului din Blaj dovedește cu prisosință, că fericitul Bob a avut o norocoasă inspirație când a transpus și în biserică noastră instituțiunea latină a capitulelor. Sfetnici ai arhierilor, îndrumători ai administrațiunii bisericești, stegari ai tuturor mișcărilor naționale și culturale din Ardeal, cei 50 de canonici ai Blajului, a căror nume trăește încă în operele literare și fundațiunile întemeiate cu sacrificarea propriei lor persoane, constituie una din cele mai curate mândrii ale bisericii noastre. Nu atât pozițiunea ierarhică asigurată prin canoane, cât mai mult activitatea lor rodnică și luminoasă le-a dat trecerea și respectul deosebit, pe care l-au avut totdeauna în sinul neamului nostru.

Vremile de grea cumpănă, prin cari trece biserică azi, reclamă, mai mult chiar decât în trecut, un stat-major destoinic. De aici interesul cu care s'a privit în fața alegerii de canonici la stălele rămase vacante pe urma numirii de episcop a Preasfințitului dela Lugoj și a morții canonicului Ștefan Pop; iar aceasta alegere odată făcută în 11 Ianuarie 1923, nerăbdarea cu care s'a așteptat instalarea noilor aleși.

Nu lipsesc totuși nici doritorii de continue reforme și schimbări, cărora capitolul le pare o instituțiune învechită, care prinsă în formele și condițiile de viață ale trecutului, nu mai corespunde vremilor noastre.

Atât cei dintâi, cât și acești din urmă, vor găsi răspuns mulțumitor în vorbele ce s'au rostit în catedrala Blajului la Dumineca Florilor, când la începutul liturghiei pontificate de I. P. S. Sa mitropolitul, s'a făcut promoțiunea graduală a canonicilor vechi și s'au instalat sârbătorește canonicii noi, secretarul-mitropolitan Dr. Iuliu Florian și prof. Dr. Alexandru Rusu.

„Motivele, cari au îndemnat pe fericitul Ioan Bob să înființeze capitolul — așa a început pâr. mitropolit, încunjurat de asistență și pu-

blic numeros — au fost: să răsplătească, mai mult moralmente decât în chip material, meritele unor membrii distinși ai clerului și să-i pună la adăpost de grijile zilelor, pentru că să poată lucra nestânjeniți și în viitor la înflorirea bisericii.

„Azi s'a schimbat mentalitatea oamenilor. Putere morală, răsplată morală, recunoștință etc. nu sunt prețuite. Se pune într-o cumpănă munca, în cealaltă răsplata materială, cari trebuie să fie egale cu orice preț. Acest principiu lumesc aplicat la lucrurile bisericești ar pretinde, ca din canonici să facem funcționari simpli.

„Eu, dimpotrivă, am ținut, țin și voiu ține totdeauna, că nu este numai materie, ci și spirit; nu se pot răsplăti toate cu materie, ci și cu o răsplată morală. Capitolul e o corporațiune de dignitari, aleși pe viață, nu de funcționari cu plată și pensie după anii de serviciu.

„Din aceasta concepție a urmat felul cum am procedat la întregirea capitolului. Am păstrat și trebuie să păstrăm și formele trecutului, silindu-ne totodată să ținem pas cu lumea. De aceea, la completarea capitolului, s'au observat toate prescisele din trecut, s'a dat lui Dumnezeu ce e a lui Dumnezeu, și împăratului ce e a împăratului“.

S'au citit apoi decretul canonicilor promovăți la dignități mai înalte (Iacob Popa la can. cantor, Dr. I. Bălan la can. custode și Dr. V. Macaveiu la treapta de can. școlastic) și a celor nou constituiți (Dr. Florian: can. cancelar și Dr. Rusu: can. teolog). Mitropolitul designază stalul în cor pentru fiecare din ei, având câte o vorbă potrivită de mulțumită și îndemn pentru fiecare.

Nou alesului Dr. Florian i-a spus între altele „ai intrat de-acum în sinul unei corporațiuni cu trecut glorios. Să privești pilda și să-ți păstrezi râvna și sufletul din trecut pururi gata a merge acolo, unde a cerut lipsa și interesul sf. biserici.

Către Dr. Al. Rusu s'a adresat astfel: „În virtutea dreptului de-a alege pe canonicul teolog, fără amestecul nici unei puteri din afară, Te-am ridicat pe Frăția Ta la această dignitate. Am ținut seamă de activitatea neobosită ce-ai desfășurat în trecut, garanță sigură a unei rodnice munci din viitor. Fil dar și pe mai departe tot așa de zelos și activ, continuă a lumina mințile tinerilor leviți ca profesor, și apăra cu aceeași dragoste vaza și drepturile sfintei noastre biserici“.

În numele nou-aleșilor mulțumește pâr. Dr. Florian. Vorbele lui calde accentuiază în special acei punct din programul activității din viitor, de care e mai mare lipsă în zilele noastre: apostolatul pentru întărirea credinței în suflete! „Ne trebuie apostoli devotați, cari să pună stavilă decadenței morale înstăpânite după război și apostoli, cari să ducă la biruință naia bisericii noastre bătută de grele valuri, întocmai ca naia lui Petru pe lacul Tiberiadei. Ne vom da toată silința să fim apostoli. În munca și lupta noastră nu vom uita, că Hristos Domnul însuși a liniștit furtuna de pe mare și a salvat naia lui Petru. Nu vom cerca deci căi și mijloace cari mai mult încurcă și zăpăcesc, ci vom alerga la Domnul, fără de care nimica nu putem face. Vom cerca să trezim credința în Hristos, dragostea față de altar și sf. cuminecătură, sufletul preoților întâi, apoi în popor. Atunci valurile cari izbesc azi naia bisericii noastre de sine se vor potoli, căci Hristos este la cârma ei“.

„Așa să fie!“ încheiem noi, cu poporul care a ascultat vorbele, și trecutul acelora în numele cărora s'au rostit sunt căezășie, că se vor împlini.

* * *

Date biografice ale noilor canonici.

1. *Dr. Iuliu Florian* s'a născut la 31 August 1879 în Mădărașul de câmpie din familie preotească. Liceul l-a terminat la Blaj, iar teologia a făcut-o la universitatea din Budapesta și Viena, unde a luat doctoratul în teologie, ca alumn al Augustineului. Preoțit la 28 August 1902, a făcut întâiu pe preotul ajutor al orașului Cluj, trecând mai apoi în serviciul armatei, ca preot militar. În timpul războiului a ajuns șeful preoției militare gr.-catolice, dându-i-se rangul convenit acestei șefii. După terminarea războiului a stat câțva timp și în serviciul armatei române. Ieșind apoi din cadrele active ale armatei a fost numit secretar mitropolitan, și asesor al consistorului arhiepiscopesc, încredințându-i-se — după ridicarea păr. Dr. Nicolescu la treapta arhieriei — misiunea dificilă de director spiritual al »Congregației de femei« dela Obreja, unde va continua să muncească și de acum înainte. Din 1919 a fost și protopop onorar.

2. *Dr. Alexandru Rusu* s'a născut la 22 Noembrie 1884 în Șeulia de câmpie, așșderea din familie preotească. Studiile liceale le-a făcut la Bistrița, Târgul-Murăș și Blaj, iar teologia la universitatea din Budapesta, unde a luat și doctoratul. Preoțit la 2 August 1910, a fost numit îndată profesor de dogmatică la Academia teologică și profesor de religione la liceul de băieți din Blaj. Pe timpul Consiliului Dirigent a fost concediat pentru a ocupa postul de secretar general la resortul cultelor, de unde întorcându-se în vara anului 1920 și-a reocupat catedra dela Academie, fiind numit tot atunci și rector al internatului Vancean de băieți și fisc al Consistorului mitropoliei. Opt ani a condus în calitate de redactor revista »Cultura Creștină« pornită la 1911, iar din 1 Aprilie 1921 conduce ziarul »Unirea«. În tot timpul cât a fost în Blaj a făcut și pe defensorul forului matrimonial de a II instanță, de ani de zile este membru în comitetul Reuniunii de misiuni populare și mai nou și al comisiunii catehetice mitropolitane. Din 1918 a avut rangul de protopop onorar, iar în 1921 a fost distins din partea sf. Părinte al Romei cu titlul de camerar papal.

Revistă bisericească.

Revista populară catolică „Viața“ din Hălăucești, condusă de părinții franciscani de acolo, împlinește la 14 Aprilie c. 10 ani de muncă folositoare. Din prilejul acestui jubileu gazetaresc, Preasfințitul Alexandru Cisar, episcopul de Iași, a adresat directorului ei o preafrumoasă scrisoare de recunoștință, indemnându-l să continue cu orice jertfe misiunea înălțătoare a predicării cuvântului evanghelic pe calea tiparului. — Vrednic episcop!

În zilele din urmă ale lui Martie s'au ținut din partea Reuniunii arhidiecezane misiuni populare la Giuș și la Turda. Aici au predicat păr. Dr. Ioan Sâmpăleanu și păr. Dr. Ioan Coltor, profesori ai Academiei de teologie, iar la Giuș au vestit cuvântul Domnului păr. Ștefan Roșianu, profesor la aceeași Academie și păr. Iuliu Căpăleanu, parohul Vereșmortului. Rezultatele obținute în ambele locuri sunt cele mai bune și dacă reuniunea va mai primi în curând puteri nouă de muncă, avem cele mai bune nădejdi, că prin atari misiuni să refacem cu încetul întreg sufletul bisericii noastre.

Alte misiuni populare s'au ținut în zilele de 23—6 Martie c. credincioșilor parohiei miniere Petrila-Lonea din eparhia Lugojului. Conduse de păr. Ioan Ienea, protopopul Oraștiei și de păr. Ioan Bodocan, protopopul Comloșului, aceste misiuni au fost o minunată reculegere sufletească pentru aceste colonii miniere. Insufleteștea ce-a domnit la adunările generale ale soc. „sf. Pavel“ pentru bărbați și „sf. Maria“ pentru femei, sunt o dovadă sigură, că sămânța aruncată de misionari a căzut în pământul cel bun.

Pe urma scrisorii sf. Părinte în cauza comemorării lui Renan, Card. Pompili, vicarul Romei a invitat pe toți predicatorii parșimali să trezească în sufletele ascultătorilor sentimente de adorațiune și reparare, iar pentru câteva biserici mai însemnate a dispus și slujbe potrivite de expiare.

Nemulțumite cu executarea unui număr de 1233 arhiepiscopi, episcopi și preoți ortodocși, Sovietele au condamnat de curând la moarte și pe episcopul catolic Cieplak din Petrograd. Intreagă lumea catolică a protestat împotriva acestei barbarii față de un prelat al Romei, care a trimis atâtea ajutoare Rusiei înfometate, și astfel s'a ajuns ca sentința de condamnare să fie schimbată în 10 ani închisoare.

Alegerea marelui Colegiu electoral, anunțată de noi în numărul trecut, a fost confirmată de M. Sa Regele, și în 21 Martie s'a și făcut investitura episcopilor Dunării de jos și a Bălților, cari fiind hirotoniți de arhieriei nu era motiv să se mai amâne instalarea lor. Tot atunci s'a făcut și investitura noului episcop militar Teculescu dela Alba-Iulia.

Pe zilele de 8—9 Maiu c. e vorba să se țină la București al doilea congres al preoților văduvi din întreagă țară. E vorba firește de preoția ortodoxă, ale căror hotăriri din anul trecut referitoare la recăsătorire au rămas baltă, — din cauză că nu s'a putut încă ținea așa numitul conciliu ecumenic...

Scisiunea dintre aderenții „patriarhului“ Farsky din Bohemia, cari nu mai socotesc obligatoare dogmele despre sf. Treime și dumnezeirea lui Hristos, și între aceia ai episcopului Pawlik din Moravia, cari simpatisează cu ortodoxia sârbească, crește mereu, așa că o ruptură este iminentă. Guvernul sprijinește pe Farsky, iar Pawlik caută acum sprijin în America. Multă lume care a salutat la început cu bucurie această „biserica cehoslovacă“, se întoarce acum scârbit dela dânsa.

Guvernul Japoniei a cerut în cadrele noului buget votarea cheltuelilor necesare pentru înființarea unui post de ministru-plenipotențiar la Vatican. Buddhistii protestează, dar suma cerută va fi votată, pentru că guvernul înțelege, că într'un centru diplomatic de importanță Vaticanului nu poate fi lipsit de o reprezentanță legală. În curând vom avea deci și un ministru japonez acreditat la Vatican.

Din Roma se anunță, că intrucât nu vor interveni ceva piedeci neprevăzute, Regele Angliei va face o vizită Papei la 9 Maiu c. — Va fi un eveniment de cea mai mare importanță și ziarele mondiale îi fac de pe acum cele mai interesante comentarii.

Din noua Constituție.

După »Monitorul Oficial« din 29 Martie c. (Nr. 282), reproducem aici textul autentic al acelor părți din noua Constituție, cari au ceva legătură cu chestiunile noastre bisericești-scolare.

Ele sunt următoarele:

Art. 5. — Românii, fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie, se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea învățământului, de libertatea presei, de libertatea întrunirilor, de libertatea de asociație și de toate libertățile și drepturile stabilite prin legi.

Din art. 10. — Toate (!) privilegiile de orice natură (!) ... sunt oprite pentru totdeauna în Statul român.

Din art. 22. — Libertatea conștiinței este absolută.

Statul garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune, intrucât exercițiul lor nu aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri și legilor de organizare ale Statului.

Biserica creștina ortodoxă și cea greco-catolică sunt biserici românești.

Biserica ortodoxă română, fiind religia marelui majorități a Românilor, este biserica dominantă în Statul român; iar cea greco-catolică are întâietate față de celelalte culte...

Raporturile dintre diferitele culte și stat se vor stabili prin lege.

Art. 23. — Actele stării civile sunt de atribuția legii civile.

Intocmirea acestor acte va trebui să precedă totdeauna binecuvântarea religioasă.

Din art. 24. — Constituțiunea garantează tuturor libertatea de a comunica și publica ideile și opiniunile lor prin graiu, prin scris și prin presă, fiecare fiind răspunzător de abuzul acestor libertăți în cazurile determinate prin codicele penal, care nici într'un caz nu va putea restrânge dreptul în sine...

Din art. 72. — Sunt de drept membrii ai Senatului, în virtutea înaltei lor situațiuni... în biserică:

... b) Mitropoliții țării;

c) Episcopii eparhioți ai bisericilor ortodoxe române și greco-catolice, intrucât vor fi aleși conform legilor țării;

d) Capii confesiunilor recunoscute de Stat, câte unul de fiecare confesiune, intru cât sunt aleși sau numiți conform legilor țării și reprezintă un număr de peste 200,000 credincioși; precum și reprezentantul superior religios al Musulmanilor din regat...

Știri mărunte.

Din prilejul sfințelor serbători ale învierii, urăm tuturor cititorilor și prietinelor noastre să petreacă aceste serbători în fericire deplină!

Hristos a înviat!

Personale. În Consistoriul arhidiecezan din 31 Martie s'au publicat următoarele decorațiuni făcute la propunerea autorității bisericești din partea M. Sale Regelui: Răsplata muncii pentru biserică clasa I: canonicii Iosif Hossu, Dr. Izidor Marcu și Dr. Ambroziu Chețianu; protopopii onorari și actuali Silvestru Nestor, prof. în retragere (Blaj), Ioan F. Negruțiu, directorul școlii normale (Blaj), Iuniu Br. Micu, directorul oficiului arhidiecezan, Ștefan Roșianu, profesor al Academiei de teologie (Blaj), Aug. Caliani, directorul liceului de băieți (Blaj), Traian German, directorul liceului de fete (Blaj), Ioan Hățiegan (Cojocna), Moise Brumboiu (Făgăraș), Iosif Lita (Hususău), Ioan Bucur (Aiud), Ioan Pop (Morlaca), Nicolae Togan (Sibiu), Mihail Hodárnău (Brașov), Emil Pop (Aiud) și preoții Virgil Codarcea (Șarmaș), Dionisiu Aron (Gurariu), Nicolae Comșa (Porumbac) și Dr. Victor Pop (Gilău). Răsplata muncii cl. II: preoților Toma Oprean (Țichendeal), Augustin Folea (Boziaș) și Ioan Belu (Dileul român).

— P. V. Ordinariat arhidiecezan a numit pe păr. Aurel Adalinea de paroh la Aschileul român, pe păr. Ioan Șiara de paroh la Ernotfaia, pe păr. Gavril Filimon de adm. par. la Cetea, iar pe păr. Adrian Nestor de adm. par. la Intregalde.

— Neputând răspunde tuturor în particular, redactorul nostru mulțumește pe această cale tuturor cari au ținut să-l felicite din prilejul instalării sale în scaunul de canonic mitropolitan.

O expoziție de cusături naționale s'a deschis săptămâna trecută la Cluj (în sala Institutului de arte grafice »Ardealul«). Este

prima expoziție de cusături, covoare și scoarțe românești din vechiul regat, având un număr de vreo 5—600 de piese. Ea se datorește dnei *Veturia Ghibu*, o cunoscută specialistă în cusături naționale românești, care nu demult a deschis tot în Cluj un atelier pentru astfel de cusături. În acesta lucrează azi vreo 60—70 lucrătoare (femei dela țară), mai având și alte circa 150 femei de pe satele din jurul Clujului, cari lucrează acasă după modelurile ce li-s'au încredințat. Opera dnei Ghibu este o adevărată binefacere pentru regiunea Clujului, care demult s-a lăpădat frumosul port național, iar expoziția este un eveniment artistic românesc de primul rang.

Vititorul președinte al Academiei române. Se dă ca aproape sigur, că în locul decedatului profesor *Dimitrie Onciul*, va fi ales de președinte al Academiei române d. *I. Al. Brătescu-Voinești*, actualul vicepreședinte al secției literare, talentatul prozator care e socotit ca unul din cei mai mari scriitori români în viață. Alegerea se va face în sesiunea ordinară din luna Maiu.

Locale. Măine, Dumineca sf. învieri, va predica în catedrală *păr. mitropolit VASILE*, iar Luni, a doua zi de Paști, *păr. Gregoriu Pădușan*, profesor al liceului de băieți.

— La inițiativa Reuniunii noastre de femei începe să se reintroducă obiceiul de-a prăzni *pomenirea morților* nu la 1 Noemvrie al catolicilor latini, ci în Sâmbăta lui Lazar, după cum prescrie ritualul bisericii noastre. Multe morminte ale cimiterului nostru din Blaj au fost anume curățite și împodobite din prilejul acesta și dacă pe viitor se va face chiar o propagandă directă în acest scop, sperăm că în scurt timp Sâmbăta morților va putea să devină un praznic tot atât de înălțător, precum este la apuseni sara de 1 Noemvrie. — Dintre mormintele împodobite Sâmbăta trecută, remarcăm cu deosebire plăcere pe acela al martirei naționale *Maria Puia*, incununat din partea Reuniunii femeilor.

— La începutul săptămâncii trecute s'au ținut *exercițiile spirituale obișnuite* pentru clerul gremial și studenții în teologie. Cuvântările le-a rostit *Mgr. Dr. Izidor Marcu*, vicarul mitropoliei.

Di N. Iorga la Paris. Urmând obligațiunii sale de profesor la Sorbona, d. N. Iorga a plecat în 29 Martie de nou la Paris pentru a propovădui acolo țaria neamului și a culturii latine din răsăritul Europei. De astădată va petrece acolo timp de o lună și jumătate, urmând ca în timpul acesta să țină câteva conferințe și în cercul literaților engiezi dela Londra.

Premiile societății „Cartea Românească”. Premiile instituite de „Cartea Românească” în anul 1920, se vor da și anul acesta în suma totală de 113,000 Lei pentru lucrări de cel mai feliurit cuprins. Cel mai însemnat de 15,000 Lei se va da pentru un studiu asupra irigațiunilor. Al doilea premiu de 8000 Lei se va da pentru un studiu asupra vieții și operelor lui *Al. Vlahuță*. Pentru un studiu de biografie și bibliografie asupra lui *Ștefan Oros* și pentru unul referitor la industrializarea produselor agricole s'a fixat câte un premiu de 6000 Lei. Câte 5000 Lei se vor da pentru romanele cu orice fel de subiect (două premii), pentru un studiu asupra muzicii românești, pentru un studiu despre îngrijirea copiilor, pentru „Hrana muncitorului, sătean și orășan”, pentru „Marile descoperiri și invențiuni științifice din ultimul timp” și pentru „Asociațiile țărănești”. Cele 4 premii de câte 4000 Lei se vor da pentru „Povestiri în legătură cu războiul nostru pentru unitatea națională” (două), pentru „Agricultura și gospodăria rurală în legătură cu noul regim al proprietății în România” și pentru „Știința grădinariei și industrializarea produselor grădinelor de fructe”. Premii de câte 3000 Lei se

vor da patru pentru „Cărți de povestiri pentru copii”, și alte cinci pentru „Pământul neamului românesc”. — Lucrările sunt a se trimite pe lângă modalitățile obișnuite la adresa societății „Cartea Românească” București (Bdul Academiei 3) până la 1 Noemvrie 1923. Prospecte amănunțite asupra condițiilor de concurs se pot avea tot de acolo.

Inimi caritabile. Din Velcheriul Câmpiei primim următoarele: „Biserica noastră, una din cele mai frumoase în părțile acestea, era lipsită de clopote pe urma rechizionării din timpul războiului. S'a găsit însă un mecenat în persoana dlui *Laurențiu Bozac*, proprietar în comună, care ne-a cumpărat singur clopotul cel mare în preț de 18,000 Lei, indemnând prin aceasta și pe credincioși să contribuie pentru a se cumpăra și un al doilea clopot mai mic. Sfințite din partea *păr. protopop tractual*, aceste clopote laudă acum pe Dumnezeu și se roagă împreună cu noi pentru ceice ne-au procurat această mare bucurie de sf. Paști, Dumnezeu le răsplătească însutit. — Comitetul parohial”.

Statistică cehoslovacă. După recenzia din 15 Februarie 1921 populația republicii cehoslovace s'a cifrat cu 13,611,349, între cari 238,943 cetățeni străini. După naționalitate această populație se împarte în 8,760,957 Cehi, 3,123,448 Germani, 747,096 Maghiari, 461,466 Ruși, 180,535 Evrei, 75,852 Poloni și restul alte naționalități. După confesiune proporția este următoarea: 10,384,860 (76.29%) catolici latini și 532,608 (3.95%) catolici răsăriteni, în total deci 80.24%; 992,083 (7.29%) evanghelici de toate confesiunile; 724,503 (5.32%) fără confesiune; 525,332 (3.86%) aparținători bisericii cehoslovace; 72,696 (0.53%) ortodocși; iar restul alte confesiuni mai mărunte. — Procentul sectarilor cehoslovaci, cari au făcut atâta bucurie în cercurile ortodoxismului nostru, este deci destul de însemnat și acesta încă scade mereu.

† **Păr. George Gergely**, preot în retragere, s'a stins în Frumoasa la 2 Aprilie c. în anul 76 al vieții și 53 al preoției sale cinșite. — Odihnească în pace!

Bibliografie.

Au apărut:

D. Anghel, Opere complete. Poezii (In grădina — Fantazii — Inedite — Traduceri). Ed. „Cartea Românească”. București 1923. Prețul Lei 20.

Viața și operele episcopului Dr. Demetriu Radu. Vol. I. Predici. Oradea-mare 1923. Prețul Lei 50.

Este primul din cele trei volume contemplate de *păr. canonic Dr. Iacob Radu* asupra vieții și operelor fratelui său *Demetriu*, fostul episcop al Orăzii. Acest întâiu volum cuprinde pe mai bine de 300 pagini 43 predici a celui ce într'un chip atât de strălucit s'a impus prin darul oratoriei sale. Cele mai însemnate adevăruri ale credinței noastre sunt lămurite și apărute în el cu o adâncă putere de convingere și cu acea măiestrie, pe care numai un om bine familiarizat cu problemele vieții moderne poate s'o imprumute cuvântului său. Este o operă vrednică de amintirea celui dispărut, care merită să ocupe un loc de cinste în biblioteca fiecărui preot român. Aceasta va fi cea mai frumoasă recunoștință față de tot binele, pe care regretatul episcop *Demetriu* l-a făcut bisericii noastre.

Th. D. Speranția, Tot anecdote populare. Vol. III. (Ed. IV. „Cartea Românească”). București 1923. Prețul Lei 30.

Un om al bisericii, Români ortodocși și Uaiți români, sau: Două organizații bisericesti române în Ardeal. Studiu istoric-statistic bisericesc. Sibiu 1922. Prețul?

Publicată fără indicarea autorului, probabil pentru a nu-i scădea prin aceasta valoarea, această broșură de 76 pagini face parte din seria celorce tind la desființarea bisericii noastre. Răutatea afișată chiar și în titlul, care insinuă cu atâta perfidie că biserica noastră ar fi mai puțin românească decât ortodoxismul sibiian al lui *Mangra*, stropește cu veninul său toate paginile acestei cărți, inspi-

rate de duhul neodihnit a celui ce s'a invrednicit să ia moștenirea pe veci pătată a acestui trădător de neam.

Jean de la Brète — Despina Sadoveanu, Un drăcușor de nepoată. Ed. „Cartea Românească”. București 1923. Prețul Lei 20.

Pantelimon Diaconescu și Petre Cosmulescu, Cartea bunului gospodar, scrisă pe înțelesul și pentru folosul poporului. Ed. „Cartea Românească”. București 1923. Prețul Lei 12.

Cuprinde indemnuri și cunoștințe folositoare asupra întregii gospodării a bărbatului și a femeii țărane. — O recomandăm cu plăcere.

G. Verga — Isabela Sadoveanu, Fire de tigroaică. (Bibl. „Minerva” Nr. 41). București 1923. Prețul Lei 3.

Biblioteca agricolă populară: Nr. 1. Pământul și cunoașterea lui (*I. G. Botex*); Nr. 2. Plantați pomi roditori (*D. I. Ștefănescu*); Nr. 3. Semănați lucernă (*A. D. Carabella*); Nr. 4. Omizile cari atacă frunzele pomilor roditori (*Wilhelm K. Knechtel*); Nr. 5. Calul, viața și îngrijirea lui (*Dr. Popescu-Daia*); Nr. 6. Viermele de mătăsă (*N. Roșianu*); Nr. 7. Ce este vița de vie (*I. C. Teodorescu*); Nr. 8. Cultivați legumele (*D. I. Ștefănescu*); Nr. 9. Cum se cultivă lucerna (*A. D. Carabella*). — București 1923. Editura „Cartea Românească”. Prețul fiecărui număr Lei 4.

Tipărită sub îngrijirea Dlui *A. D. Carabella*, inginer agricol dela Herăstrău, și cu concursul celor mai valoroși bărbați de specialitate, aceasta „Biblioteca” urmărește scopul de-a ajuta pe țărani împroprietăriți să dea o cât mai bună cultivare ogoarelor primite pe urma reformei agrare. Este un act de cel mai înalt patriotism și de aceea dorim, ca aceste broșuri de lăminoașă propagandă agricolă să sporească într'una, răspândindu-se în toate colțurile țării noastre române. — Broșurile se pot avea dela băncile populare, cooperative, obștii, consilierii agricoli, agronomii regionali și dela toate librăriile.

Dr. Romul Boila, Individul și statul modern. Conferința ținută la „Astra” în Cluj 1923. „Cultura Creștină”. An. XII. Nr. 4. (Aprilie). Blaj. Abonamentul 70 Lei pe an.

„Lumina Creștinului”. An IX. Nr. 3 (Martie). Iași. Abonamentul Lei 40 pe an.

Cu toate stăruințele redactorului ei (*păr. Dr. A. Gabor*) de-a da prin această revistă o lectură bună și folositoare pentru orice suflet catolic, ea luptă cu greutate materiale. Acest număr face chiar un apel la contribuiri „pentru tipărirea revistei”. Credem, că el ar trebui ascultat din partea tuturor cari pot să o facă.

„Viața”. An IX. Nr. 4 (Aprilie). Hălăucești. Abonamentul 25 Lei pe an.

„Comoara Satelor”. An I. Nr. 4 (Aprilie). Blaj. Pe an Lei 50.

Apărând cu o regularitate pedantă, simpatica noastră revistă de folklor a câștigat și până acum un cerc de cititori foarte întins, care promite a crește mereu. I-o dorim din tot sufletul.

„Noua revistă bisericască”. An IV. Nr. 19—24 (Ian. — Martie). București (str. Principatele-Unite 60). Pe an 50 Lei.

„Revista Teologică”. An XIII. Nr. 2 (Februarie). Sibiu. Pe an 50 Lei.

„L'Europa Orientale”. An III. Nr. 2 (28 Februarie) Revistă lunară. Roma (Via Nazionale 89) Prețul 3 Lei.

Afară de un foarte interesant articol statistic asupra catolicismului iugoslav, scris chiar din partea redactorului (*Aurelio Palmieri*), găsim în acest număr și o bună apreciere a stărilor noastre politice (*Giulio Maniu* e la politica transilvaneană), semnată de *Oscar Randi*.

„Viața Românească”. An XV. Nr. 2 (Februarie). Iași. Abonamentul pe an Lei 200.

„Ramuri — Drum drept”. An XVII. Nr. 7 (1 Aprilie). Craiova. Prețul Lei 5.

„Analele statistice și economice”. An VI. Nr. 1—2 (Ian. — Februarie). București (Pasagiul Român 10). Pe an 150 Lei.

Cu multă competență se lămuresc în această bună revistă lunară toate chestiunile de actualitate din domeniul economiei naționale, unul din cele mai însemnate terene ale propășirii scumpei noastre țări.

„Cele Trei Crișuri”. An IV. Nr. 2. (Februarie). Oradea-mare. Prețul Lei 4.

„Transilvania“. An. LIV. Nr. 3 (Martie).
Organul literar al „Asociației“. Sibiu. Preț
Lei 10.

„Culisele“. An. I. Nr. 6 (Martie). Cluj.
Preț Lei 6.

Convocator.

On. membrii ai Societății meseriașilor și
comercianților români din Blaj, în virtutea §. 16
din statute sunt invitați la a XVI-a **adunare
generală ordinată** ce se va ținea Duminecă, în
15 April 1923 la ora 3 d. a. în localul casinei
meseriașilor.

Dr. Ioan Bianu,
președinte.

Ioan Pop-Zăicani,
secretar.

Telefonul „Unirii“.

Cu acest număr am început să suprimăm foaia
conform anunțurilor făcute, tuturor cari n'au plătit
încă abonamentul întreg pe anul 1922. Este singurul
mijloc, prin care putem pune ordine în plățile abo-
namentelor și de aceea rugăm pe toți restanțierii
anului 1922 să nu se supere, dacă, peste un număr
sau doi, nu vor mai primi foaia. Este deci în interesul
tuturor să trimită fără întârziere orice restanță.

D. Gherla. Lucrul este desigur foarte supărător,
dar prezidiumul comitetului nostru de acțiune a fost —
în absența îndelungată a p. mitropolit — foarte ocupat
cu afaceri de-ale arhidiecezei și astfel n'a putut să se
gândească la convocarea adunării de constituire a sf.
Unirii. Avem totuși bune nădejdi, că ea se va ține
încă în această primăvară și de aceea ați face foarte
bine, dacă în apropiatul DVoastră sinod diecezan ați pro-
voca o hotărâre similară cu aceea a sinodului nostru arhi-
diecezan, că adecă fiecare preot să fie îndatorat a semna
măcar 500 Lei în favorul acestei însemnate instituții.
Prin aceasta milionul contemplat ar fi mult suprasemn-
at și lucrările ar putea începe atunci cu cele mai bune nă-
dejdi. Faceți deci tot posibilul și suntem siguri, că Si-
nodul n'are să respingă ideea.

B. Cluj. Pe cât știm noi, chestia acelei senaturi
este încă tot în fază, în care am prezentat-o când ne-am
ocupat de ea în gazetă. Așa este în teorie. Că apoi în
practică lucrul se prezintă totuși altfel, se prea poate,
dar e sigur, că nu pe această cale se salvează prestigiul
autorității bisericești.

C. Reghin-sat. Am primit ambele sume de cari
ne scrieți. Cea din urmă a trecut în favorul DV. pe anul
1923. Adresa am corectat-o.

M. Rediu. Confirmăm primirea sumei de Lei 50.
De chitanță vă servească recipisa postală.

C. Coheiu. Toate parohiile, pentru cari ați trimis
abonamentul sunt achitate până la 31 Dec. 1922.

D. Roșia. Am primit cartea cu mulțumită și o să
vedem dacă putem să-i luăm folosul.

N. Cornia. Pe anul trecut mai restai cu Lei 20.
Suma trimisă am primit-o.

S. Ibașfalău. În amândouă locurile achitat până
la sfârșitul anului curent.

S. Beiuș. Am primit prețul abonamentelor. Mul-
țumite.

M. Hălăucești. Suma trimisă am primit-o.

M. Lugoj. Achitat până în 30 Iunie 1923.

M. Bezneu. De aici se trimite regulat.

ATELIER DE PICTURĂ BISERICESCĂ

VIDOR & MĂGOJAN

DEJ, Strada N. Iorga 24.

Se primesc spre execu-
tare: **picturi de bi-
serici, iconostase
: : prapori. : :**

Se pot comanda răstigniri
artistice, cari se trimit și prin
postă.

(42) 6-26.

Librăria Seminarului teologic greco-cat. în Blaj.

Cărți bisericești.

	Lei
Apostolul, sau faptele și epistolele ss. Apo- stoli f. 4., crudo 40'— leg. în pânză . . .	100'—
Euhologiu, crudo 24 lei., leg. în pânză . . .	60'—
Liturgier, broș. 24 lei., leg. în pânză . . .	60'—
Orologier, crudo 24 lei., leg. în pânză . . .	60'—
Octoih mic, 80' crudo 12 lei., leg. simplu . . .	30'—
Pentecostar mic, 80' crudo 12 lei., leg. simplu . . .	30'—
Octoih și Pentecostar, legat într'una . . .	50'—
Prohodul Domnului, Nostru Iesus Hristos . . .	3'—
Psaltire, broș., 12 lei., leg. simplă . . .	40'—
Triad. crudo 60 lei., leg. în pânză ou călcăiu de piele	160'—
Rânduiala sf. Ungerii, carea se cântă de un preot	1'—
Strajnic, ciril, crudo 10 lei., legat . . .	50'—
Antologion sau Mineiul, care cuprinde în sine slujbele dumnezeieștilor sărbători, ala Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților peste an după rânduiala bise- ricii răsăritului de legea grecească, Tomul I. cr. 90 leg. în pânză cu căl- căiu de piele	190'—
Tomul II. III. cr. 140 leg. în pânză cu călcăiu de piele	250'—
Evagelia, cr. 80 lei., leg. în pânză cu călcăiu de piele	180'—
Evangelia, dela s. liturgie și inserat din ziua întâie a învierii Domnului Hristos, în 7 limbi	10'—
Acatistier, carte de rugăciuni, leg. . . .	20'—
Domnului să ne rugăm, cârticică de rugă- ciuni și cântări	3'50

1 Martie 1923.

Cioban

*mulgător bun la 150 oi, de preferință
unit, cu recomandăția preotului respec-
tiv, se caută în județul Prahova la
un proprietar catolic.*

Poate fi cu familie.

(52) 2-5.

Adresa la „Unirea“—Blaj.

Stropitoare de vii și părți con-
struitoare de metoda

„Austriac și Wermoral“ . . .

se găsesc la

FRAȚII PAULINI

Fabrică de articole de aramă în AIUD.

Se priiește: Inzestrarea, aranjarea și re-
pararea fabricelor de spirt și de chimicale.

Fabricăm Cazane de fierț rachiu

căldări de spălat, văpsit

□ și de tăbăcărie □

In condițiunile cele mai favorabile.

(16) 29-52

„Unirea“

nu-i iertat să lipsească de pe
masa nimănui.

**Abonamente se pot face
oricând!**

REUMATISMUL

gutta, artrismul, durerile de picioare, de mâini, dureri de șea
etc. se vindecă radical cu Reumasol Vorel pomadă antireuma-
tismală, Urotisana ceai diuretic și Thermovata Vorel. vală an-
tireumatismală. Se găsește la drog. și farm. — Contra manda
postal de Lei 70 se trimite întreg tratamentul fără alt
cheltuiială, la care se adaugă gratuit broșura: Cum se vindecă
Reumatismul și Gutta. Dep. FARMACIA VOREL PIATRA-

„PATRIA“

bancă pentru credit, comerț și industrie, societate anonimă — Blaj.

Indeplinește toate lucrările de bancă, dă împrumuturi, pe
cambii, hipotecare și cont-curent, primește depuneri spre fructificare,
mijlocește plățile cecurilor americane.

Are un magazin de lemne „PLUGARUL“, unde se vinde
tot felul de lemn pentru clădiri și mășari, lemn de foc, pari de vie.

Fabrica sa „VULCANUL“ produce cărămida și țigla cea
mai bună.

Prăvălia sa „CONSUM“ vinde toate negoatele pentru tre-
buințele casei și pentru economie. Are ferărie bogată și tot felul
de unelte. Are filială în Teiuș.

Se ocupă cu toți ramii de comerț.

Adresa telegrafică

„PATRIA“

Telefon, în Blaj Nr. 9, în Teiuș 11.

Adresa băncii:

„PATRIA“, BLAJ.

(50) 6-52.